

POKORNO JAVLJAM

Saša Vuga

Reportaža. Zabeleženo s svinčnikom. Tistim obsoškim dnevom je zdaj natanko pol stoletja. Z grafitnim svinčnikom. Ob laterni. Pol stoletja.

In tako se primeri, da jih spet poslušam, te toliminske veterane. V zimskih večerih, ko po vasi divja burja. Ura na steni tiktaka, večer se stara v noč, panj dogoreva. Njim pa, spokojnim, ki so jim tegobe kakor z vilicami potegnile gube čez obraz, vre Včera j sko z razpoko vsakdana. In popotujejo, romarji, pod telečnjakom, ki ga čas že phè z donkiohotstvom. Po vaseh gredo in po stezah, ki jih ne bodo nikdar več ne videli ne prehodili. Oči žare, na besedo pada patina.

Soča pljuska v skalo, dežuje.

Za kaj si se bil, saj res, Ivanec?

ŠTEFAJEV IVANEC: Videlo se mi je, da branim slovensko zemljo.

JANEZ VIDMAR: V poslušneža so me vzgojili oče, župnik in stražmojster.

BERNARDIN HUDOVERNIK: Jaz pa nič! Sovražnik prazni pihalnik, udarimo na nož! In če gremo in če je rum pod popkom — pa pejmo!

To pa. Ta, ki se je zadnji oglasil, je Bernardin Hudovernik, vaški Zagloba. Usti se kot žabji ženin, obrača oči, majhne kakor lastovičja jajca, in govori o nožu. Pa ga je 1918 Narodna straža postavila zad za županov hlev na oprezaj, pa so mu morali z dratom zvezati bajonet na puško, Bernardinu Hudoverniku, hvalevrednemu napihovalcu in dobroti, ki meni:

BERNARDIN HUDOVERNIK: Če bi laž umrla, bi svet kot skolobarjena akacija skrepenel!

In jih poslušam, ob laterni, te male Barbusse.

O drugi vojni pa nič. Nikoli nič. Ob njej še Hudovernik stiska gobezdalo. Ko da je gostilna zanjo prenesnažen kraj. Ampak tu je Med-

ved, izvošček, Maistrov borec: sina je na Notranjskem položil domovini na oltar, sam pa je, številka iz Mauthausena, po koščkih paberkoval v vreče zbombardirano nemško meso. Tam je Ruščev Peter, mlinar, čez Sočo je čolnari, ponoči, ko je obakraj prežalo. En stol je prazen: Milutina smo že položili v grob, pri Sv. Mavru, deset korakov od njegove znamenite Ruščeve beze. In Štefajev Ivanec je tu, in Janez Vidmarjev in Nac Podreka, pa Biček s planote šentviške, pokrit z medaljami svobode, in spet, vrag ga vendar vzemi, Bernardin Hudovernik. Preži z očesci kakor miš iz gnezda, grize brk in čaka, kdaj bi na mizo vrgel svojo kratko šapo in začel lagati. Na primer takole začel:

O ti hudiček, kako je zeblo!

Kje je zeblo?

Molči in poslušaj, otrok! V Karpatih je zeblo. Nos sem si z vrvcu za uhelj privezal, sicer bi mi bil od mraza odletel. Stlačili smo se v bajte in zvtali luknjo v streho. Zaradi zraka, da se ne bi zadušili. Zakaj silna vojska nas je bilo. Ponajveč Madžarov, ki figo zaležejo, in med njimi jaz. Pa me skozi tisto luknjo v strehi pokliče stotnik. Čeh, okrogel kot barilček in s kučnico vrh las. Bernardin, reče, Bernardin! Pridi no malo pred bajto! Ali na potrebo, gospod stotnik, odgovorim pokorno. Ne, reče, v patroljo. Da mi cigareto in me pošlje v hrib, porasel s smrekami.

Lažeš, Bernardin! V patroljo se odpravita ponajmanj dva, kot karabinjerji: eden, ki zna pisati, in drugi, ki ume brati.

Molči, bog te pokrižaj! Samega me je poslal! Stisnem puško k suknji in grem v sneg, v hrib, pod smreke. Kje je že vas, ko se ogledam, križana dežela! Kot za prgišče gob, tam spodaj. Jaz pa vkreber. Sneg mi je vzdignil že takole do nosnic, ko uganem zad za grmom starega medveda. Rjav, pošast z rdečim gobcem pa s takó zobmi, tako. Kot od rose so se mrhi lesketali. Kremplje pustimo za drugič. Salutiram, kot se avstrijskemu vojaku spodobi, vržem puško in — hrast se omaje in hrib, zvestoba Slovence ne gane — pomerim. Medved se na zadnjih razkorači, zagrga, zamrma, zabrenči, o ti hudiček, kako je zeblo!

Naprej, Bernardin!

Merim, kar se da. Preklemansko natančno.

In potlej?

Ivje se mi na trepalnice obesi. Gumb se mi z oprsnika odtrga, se po snegu skotrlja, utone v gaz, zverini pod strašansko taco.

In ...?

Merim, poglej zlomka.

Bernardin vendar!

Saj ne boš verjel! Potlej me je medved snedel.

Pri zidu sedi Vidmarjev Janez: ne prevelik, ne predebel, z naočniki in počesan na prečko. Pameten človek, fotograf, slikar, uradnik, igralec, cesarski vojak, kolesar, Maistrov legionar, planinec — ne bo v postelji končal, po izročilu ga bodo menda mravlje pod Kobiljo glavo do kosti ožrle — pevec, Zajeclja, vzdigne prst, ga skrči v kolaček in tenko začne:

Saj pravim, bilo je nad Bovcem, sneg do vratu, za vratom pa Rombon. Lesenjače je zasulo, da, ganljivo. Kamor si z očmi ustrelil, sneg, tudi ponoči. Pred vrati božič, Italijani pa na petdeset korakov. Zobje jim šklepečejo, do sèm ropota. Nam so katoliška društva, nadučitelji in podčastniške ljubice poslale za praznik pakete. Koristne reči: mentolne bonbone, zobotrebce, podobice s koščki relikvij, kastanjete, zbirko metuljev, damski robček s čipkami, belouško v šolskem špiritu, kitajski pepelnik, copate. Na sveti večer vzdignejo Lahi velikansko tablo na koleh in jo obelodanijo z žarometi. Na deski je pisalo: NOCOJ NE BOMO STRELJALI. Ne smeš biti zarobljenec, pred zakop smo pribili desko in prižgali žaromet: MI TUDI NE! Po tem gentlemanstvu smo se prepustili sardinam, slanini in, bi rekel, sanjam. Noč mehka, tiha, v njej pa zvezde kakor stekelca na smreki. Nič ne pijem, ždim in tu in tam prigriznem, v bojni opremi, na dežurnem stolčku, pred lojenko. Pa vstopi patrolja, bela od snega. Bilo je rano po polnoči. Desetnik sleče rokavice in jih vrže v kapo: Javljam, da manjkata Rigeljček in Srebotnjak. Vse barake smo prevohali, o njiju pa nič, ne dlake ne duha! Skočim pokonci, tresem se, kaj bo vendar rekel major von Haradauer. Iščemo, stikamo, mučimo se in pehamo po zametih. Takrat pa vzkliknejo iz teme: Tu sta, mrhi! Pogledam, klic je prišel od poljske latrine. Gazim, pridem, desetnik vzdiguje svečo in preklinja: v stranišču blata do kolen pa Rigeljček in Srebotnjak. Sedela sta, smrčala, blaženo nalita, s kapama na čelu in s krivčkoma na juriš. Ni pomoči, pošljem po von Haradauerja. Naj vidi, sam naj odloči. Mož prirobanti, od jamajke se mu sapa debeli, v pesti stiska samokres. Trknem s petami: Gospod major, nekolikanjce pijana sta na potrebo prikorakala in potlej družno omahnila. Von Haradauer se napihne, skozi meglo ruma ugane grdo reč, tu pa sva ga morala z desetnikom zgrabiti za jermenje, da ga ne bi silni smeh telebnil v latrino. Prišli so sanitejci, potegnili Rigeljčka in Srebotnjaka iz sramote, ju do nagca slekli, s snegom zribali in na ukaz von

Haradauerja oblekli v nove uniforme. Kako sta gledala! Ko tele, ki se zmotovili iz hlevskega somraka v sonce. Pa ne za dolgo: čez tri dni, ko sta z menažnim kotlom rinila v hrib, ju je plaz zasul in zadušil.

Nac Podreka, macêsnat, uglajen in bliskav kakor pokrov stare kmečke skrinje, zdravilnik, zeliščar, kolesar, mlinar, Maistrov legionar, doma iz Volč, tam varujejo kraj poti častitljivo izklesanino, srednjeveški vodomet, se je mežikavo nasmehnil, ko je Hudovernik stegnil prst, da bi se zvrnil v spomine.

Dobro pomnim Haradauerja. Ni bil slab: pijan je za pogumnega vojaka rad skrbel, trezen pa tako ni bil nikoli. Pijanec, pijanec, podobnega ne bi nemara niti v svetem pismu srečal! Majčken, trebušast, baron ali kaj. Trpel je slugo, takole polčloveškega in kot korenje rdečega Bavarca po imenu Anton. Samo zato trpel, ker mu je Anton zmeraj in povsod in kakor senca tik za škornji nosil aluminijasto posodo z rumom. Takrat smo za njegovo apostolstvo, kakor pravijo, umirali v Tirolah... Kako sem se prestrašil! Bom že še povedal... Rano zjutraj nas začnejo laški topničarji otipavati kakor z debelimi pečatniki. Tolčejo, nabijajo, dim se za spoznanje odvali, pride Haradauer. Pred njim gre velikanski samokres, poldrug korak za njim pa Anton s čutaro. Bodo naskočili, reče. Na balinarsko distanco jih spustite. Anton, bliže! Čakamo, in res začnejo skakati iz rovov, se grbiti in od strahu počepati. Pokrivalo so jih čelade, nad uhljem jim je frfotalo kurje perje. Stisnem lice k puški. Avanti, Savoia, kričijo častniki. Savoia pa počasi, kakor da nikamor. Molčimo, skritega se še najbolj bojiš. Takrat pa počí Haradauerjev revolver-plenk! In se usuje. Toča, kakor v Gregorčiču. Poka, cvili, strojnice se žagajo v križnem ognju. Zelo krvavo. In vidiš zlomka: v ta pekel poseže Prlek Joža Koža, trobentar. Šele zvečer smo zvedeli, da je bil Joža Koža pijan. Streljanje ga je prevzelo, pa je trobento pač pristavil k ustom. Slišimo in nasadimo nož. Nič ne tuhtaš, ali je ali nemara ni ukazal Haradauer zatrobiti. Skočiš, z bogom! In se zaletiš. Lahí derejo nizdol, v jutro se vzdiguje perje. Dirjam, dirjam, rjovem, streljam, pa se znajdem pokraj Milutina. Vitek in kot zmeraj eleganten je čepel pred jamo, prav umetelno zasekano v hrib. Kaj bo, vprašam. Milutin potrese z ramo: Pribežališče častnikov menda! Prisluhnem: Pik, pik, pikajo pištole iz kaverne. Milutin poveže pol ducata granat, izcuka vžigalnik in trešči butaro v votlino: Lahí so prilezli drug za drugim in šele za njimi dim. Belolasemu polkovniku, še zdaj ga vidim, je na rokah ostala

ena sama rokavica, bela in na gumbek, zlomljen, bel perešček na klobuku in pod nosom levi čopek belih, nekdam prav slovesnih brkov. Samokrese sèm, reče Milutin in jim potrga zvezde, da bi jih prodali v spominek. Zvečer, ko smo pobrali ranjence in se podprli s cesarsko govedino, rečem Milutinu: Pejva k laškim jarkom, golenice bi si rad zaplenil. Pejva, pravi, in greva. Hodiva po prsobranih, razdejanje, povsod mrličiči, v nebo pa plava tako miren mesec, da bi se človek od mehkode zjokal. Iščem pravšnje golenice, gledam in vidim, kako so Lahe v jarkih založili: argentinsko meso, angleške odeje, kanadsko mleko in kaj vem, kaj še vse. Takrat pa mi oko poskoči. V jarku je ležal droban podporočnik, negiben kot opeka, se reče, mrtev. Vidiš jih, Milutin, imenitne so! In skočim v jarek in zgrabim mrtvega za nogo. Mrlič pa pokonci, vije roke in toči kot bonbon debele solze! Ne streljaj, kriči. Sesedel sem se kot od starega modrasa. Tudi Milutina je popeklo: že je tiščal samokres v pesti in bolščal nizdol, pa čeravno je bil star vojak. Tako je naju zonegavil živi, ki se je med mrtve skrtil.

Štefajev Ivanec, Ivanec z Modrejca! Kmet, ki se je včeraj bil za danes, ki pa mu bo danes šele jutri ali pa nikdar odrezal za spoznanje debelejši kos koruznika. Ivanec trpin. Da je le kam stopil, že mu je življenje jadrno posulo pot s črepinjami in pa s čevljarškimi žebli. Ivanec garač. Suh, pa nikdar zgrbljen, kljukonos, pošten kot tehtnica v lekarni, s svojo plešo ves na las podoben modrecu z ikone in nikoli smešen. Diši po lesnikah, trnovcu, čitalniških bukvah, suknu, dežju, zakajeni kuhinji, toporišču, vlažnem mahu s korcev, mrvi. Kruhu. Nemara bo pojutrišnjem umrl: morali bi ga v beli krsti pokopati, toliko je še nedolžnosti v teh očeh, Štefajev Ivanec, Ivanec z Modrejca. Kadar govori, je hud in vpleta v pripoved takole nekako, bi rekli, ruske besede.

Mrzlega jutra nas sifilitičeski avstrijski car od Laha vzdigne in na Rusa pahne, da bi Brusilovu zamašil usta. Čort te cebni, car avstrijski, si mislim! Čelovek slovenski, tolminski mužik se je do grla že naphal s kostanjem iz žerjavice. Sam se opeci, veličanstvo. Vendarle je tu priložnost, da ti mozolj pod imperialno brado stisnem. Tuhtam, vlak puha skozi les, step pa raven, nepregleden in posut s pelinom. Vsake kvatre tu pa tam postaja in v sajah Židje s črnimi klobuki. Klanjajo se, v prah priklanjajo, ponujajo — od šivank prek ženske do boga. Tuhtam in prežim. Konservu bi okuhal, pravim potlej, takole segrel bi jo. Naže-

nemo Madžare iz voza, s sekirami potolčemo klopi, na podu kres zakurimo, zmehčamo golaž, narežemo komis, nalijemo v kositrne kozarce italijana, se odteščamo, ogenj pustimo v vozu, vlak puha, dela se večer, vagon dirja po progi, ropoče, gori in do železnega ogrodja izgori. Jaz pa tuhtam in prežim. Ko se natuhtam, Rusi so bili na poldrug pljunek, ukradem daljnogled in konja in tjakaj, tjakaj na slovansko stran! Daljnogled, sem rekel, bom pretopil v kopejke in si v krčmi kdaj pa kdaj privoščil kvas, pirožko, kakšen pravoslavni priboljšek. Pridrvim med brate, pa se mi spotakne: vrču za olje podoben se skobaca iz sedla kosmat dedek, noge ima krive, krivo gleda in sabljo vleče za seboj. Daj, Avstrijec, pravi, daljnogled. Postojte, pravim, vaše hetmansko blagorodje, nisem Avstrijec, Tolminec sem!... Ve kozak, kje se tolminska zemlja stiska: hudiča ve, ne pa ve! Če proti vetru močiš, se pomočiš: dam junaški sraki daljnogled, brcnem konja v zadnjico in strašno jezen sem bil vse do dne, ko me zapeče vest: Ivanec, me zapeče, dobrodelno bi bilo, če bi Germana tudi ti pomagal biti. In se zapišem kralju Petru I. v prostovoljce. Nekega dne, sonce je preklemansko sijalo, bili smo nad Odeso, reče poročnik: Ivanec, odpelji v Aleksejevo krdelo novih. Pokimam, zajaham, pogledam: vsi še v cesarskih capah, lačni in kot Cankar povešeni v brke. Fantje, pravim, pejmo. Pridemo v Aleksejevo in naj povem: okrog in okoli koč, krite s slamo, pred murvo pa gradiš s koničastimi okni. Tam je živel gosudar v beli rubaški in debel, debel, da je zagrmelo, če te je prijazno nagovoril. Ozrem se, nikjer žive duše, pač: pod murvo sta stali kamnata miza in nič manj kamnata klop. Na klopi pa barišnja, črna kot ciganska mati božja, v rokavcih, v platneni obleki: gosudarjeva hči. Takoj uganem, osemnajst let, nič več. Kot general obrnem konja in salutiram: Pažalujsta, barišnja, bi nemara dobili tukajle pri vas kvartir za štirideset prostovoljcev? Pogleda, gleda me in reče: Vazmožno!... Dobro, se odrežem. Če bi bilo kaj narobe, recimo kraja, posilstvo, pa nas pokličite. Spet me pogleda. Ali vi, tu malo počaka z glasom. Ali vi ne boste z vojaki? Ne, rečem, jaz sem doli, in se pobaham: V komandi. Jah, pravi, potlej pa tudi za vaših štirideset prostovoljcev ni prostora! Potrpajte, barišnja, velim čez čas in po premisleku, pa v penasem galopu naravnost do poročnika ali na kratko: tistih štirideset vojakov je dobilo prav lepo prebivališče, meni pa se je v gradiču godilo tako imenitno, da me je še danes sram. Ivan, je grmel gosudar, ko sva zvečer pila čaj iz samovara, v izbi, polepšani s preprogami in z rdečimi zavesami. Ivan, vzemi hčer, pri priči ti zapišem trideset konj in toliko zemlje, da ne boš niti vedel zanjo. Res je imel nesrečnik njiv, da si zjutraj zastavil plug, se opoldne pokrižal na onem koncu, pojužinal in se šele zvečer povrnil, od koder si začel. Bogat in

dobričina, neumen pa kot petrolejka. Nekoč o mraku me povpraša: Mar imate pri vas vodo? Imamo, rečem. Pa kruh, Ivan? Pokimam: Črn je, je pa. Kako pa zvezde, ali jih imate? Imamo. Pa sonce, vpraša. Popraskam se po nosu: Ne, gospodin, sonca pa na žalost ni... Jah, kako pa vidite kositi, Ivan vendar, orati, žeti? Preprosto, rečem. Vsak ponedeljek se krdelo financarjev povzpne na hrib, tam vzdignejo grmado in narede strašanski kres. V soboto se vrnejo, v nedeljo si ob svečah pravljice pravimo, v ponedeljek rano pa pošlje župan drugo krdelo v hrib svetlobo delat. In tako iz roda v rod... Še dandanašnji, kadar ponoči ne uspem zaspati, tuhtam: Pameten, Ivanec, pameten, vrnil si se na sirótno zemljo, v laze, golce, griče! Tam bi bil hudič ostal! Zredil bi se bil, si rdeče škornje nataknil, bil bi gosudar mužikov, v rubaški, na konju. Stoj, mi takrat pod uhljem pobrenči. Mast bi ti dušo spridila. kopriva vest razgnala, izžemal bi, grdo ravnal: prišli bi boljševiski, zanko zvozlali in te obesili na murvi, ki sta se z barišnjo pod njo vnela. In prav bi storili.

Ura tiktaka, medeninasta, v leseni škatli in z loparjastim nihalom.

O ti hudiček, kako je smrdelo!

Kje je smrdelo?

Tukaj v vasi, otrok, po podganah, sajah, ruševinah. Le izba v krčmi je nosila streho. Narodno stražo, sedem mož in mene, je župan Ignacijusu podredil, ta je namreč zavoljo srčne hibe služil pri železnici, v zaledju in zato je bil tako rekoč takoj pri roki. Avstrijska vojska je v hlevih zapustila pol grmade steklenic s tokajcem. Ob tem daru pa smo počili kakor opeka: eni smo menili, da je treba plen stočiti prebivalstvu. Drugi so kričali, da ga moramo uničiti, sicer bo pijano ljudstvo pozabilo na boga in padlo v revolucijo. Podedovali smo avtomobil, strojnic pa nobene. Zato mi Milutin ukaže s puško v prtljažnik, Dróle zavrti krmilo in zaropotamo proti Volčam: tamkaj so imeli strojnico odveč. Gremo, se peljemo, Avstrija strašansko propada, sonce sije. Vrh ovinka, pod Čiginjem, srečamo na lepem neverjetno dolgo krdelo zdravstvene službe. Bežalo je od Pijave proti Bovcu. Spredaj se je bliskal oficirski voz. Zaplenim ga, reče Milutin. Ignacijus pa nazaj, bled in majhen: Si neumen? Zdrobijo nas! V miru jih pustimo!... Milutin ukaže Droletu: Pojdi jim nasproti! Priropočemo na petdeset korakov, Milutin vzdigne roko in vpraša ranocelnika, zavitega v debelo krzno, če bi zamenjal luksuz za naša zarjavela kolca. Zdravnik odkima, se našobi. Prav, pravi

Milutin, tako ali tako, Srbi vas že čakajo v Bovcu. V Bovcu pa le ducat krmežljavih starcev z gamsaricami. Ranocelnik se zamisli, tuhta, potlej pomiži zad za ščipalnikom na rdečem nosu: Zamenjam, če sporočite srbskim častnikom, naj nas brez sitnosti spustijo mimo. Milutin iztrga listič iz beležnice, piše, dolgo piše in napiše: Tovariši v Bovcu! Oberite, če le morete in če se vam le da, te bedaste vojščake. Vsi so, razen jazbečarja vojnega kurata, pijani kakor majski hrošči. Prijateljski pozdrav... Vrnemo se s strojnico, vrnemo se v luksurnem avtomobilu, in kaj vidim: zmagala je protiljudska stranka! Župan, županja, nadučitelj, dva stražarja in grobar so metali steklenice z vinom v prepad! Grdo nam je bilo pri duši, ampak, bratje, pozabimo! Postavijo me za vogal, na cesto naj gledam, s puško, sami pa spet k politiki, v krčmo. Takrat se pricigolajo Italijani, trije tovarnjaki, prav previdno. Ostro pogledam, imel sem zlomke za Avstrijce! Zakaj čemu bi zmagovalec napredoval z belimi zastavami. Ni potreba. Sredi vasi pustijo starega narednika in se pobežejo naprej. Milutin, Ignacijus in župan odprejo okno in povihajo nos. Pa je bil narednik pohleven in v črnih galošah, zato ga povabijo v krčmo. Jaz pa, kot rečeno, spet in prav junaško na stražo. Gledam, natanko prežim gor proti ovinku, in takrat zagrmí, zaropota, do nebes se vzdigne dim. Zdramim se, napnem oči, uganem: cel divizion Avstrijcev drvi z ovinka v vas! Spredej častniki na konjih, potlej pa topovi, pisarji, vozovi s strelivom in kuharji s hrano. Nastavim puško, pomerim, merim. In pa le merim. Čez čas se spomnim, da mi v puško niso dali naboja. Vas je že tako preveč trpela, so rekli. Ker torej nisem mogel zadržati tiste strašne sile, potrkam s členkom po oknu in raportiram: Cel divizion gre dol po cesti, ne morem se jim več upirati!... Možje na noge in pa ven. Jaz za njimi, potuhnem se v grm. Milutin vzdigne roko. Plešast polkovnik, potlej so povedali, da je bil nekakšen obubožan poljski grof, potegne vajeti. Kaj hočete, zadirčno vpraša... Grm je bil pravšen, vse sem jasno videl in razločno slišal... Gospod karabinjerski narednik ukazuje, prevede Milutin, da odvržete orožje, strelivo in vsakršno opremo pred zmagovito italijansko vojsko... Mar veš, kako je, kadar rdeče vino pljusne na oltarni prt? Tako se je polkovniku, Poljaku, kri razlila čez obraz. Vzpne se v stremenih, si pahne okovan naočnik pod obrv in zarjove: Povejte, prosim, gospod, temu umazanemu stricu, da se, če mi ne izpuhti s poti, umaknem za poldrug streljaj, nabijem havbice in spremenim v material še tisto, kar je ostalo od te nesrečne vasi!... Milutin se namuzne in preloži Poljakove besede. Narednik se zgrbi, zakrili s prsti kakor v komarje, poblede in prav potihlo spet ukaže: *Lasciateci passare, lasciateci, per carità!*... Topničarji, častniki in kuharji so si privihali ovratnik, švrknili po konjih in odropotali. Pa ne daleč: na Gorenjskem

so jih do naramnic in do zadnjega jermena slekli Švabičevi Srbi... Tako, vidiš. Tókrat nisem mogel nič. Eden proti sto, pa brez streliva! Nak, nemogoče.

Petrolejki je, pokorno javljam, zmanjkalo moči. Krčmar je prižgal dve sveči, v porcelanastih svečnikih, belih, z lilastimi pikami. Soča dere v povodenj, odtrgala je pol Repèljca, Mikužu odnesla kurnik, čoln. Vugi-no, tu ni bilo kaj, temu sta že vse odnesla sosed in predsednik občine, čevljar z debelo zadnjico in s suhimi idejami. Roka postaja lesena, svinčnik top. Kdaj bodo vendar popravili elektriko? Noč je vse bolj temna, čeprav gre že na jutro.

PESMI

Cveto Preželj

HVALNICA

Pozdravljeni ptiči, ker mirite senčnate liste jesenov.
Pozdravljeni v milosti in dobroti, ki se ne vračata.
Pozdravljeni med cerkveno umazanijo pokončanega sveta.
Pozdravljeni med orglami na smetišču glavne ulice.
Pozdravljeni v nasmejanih ravninah iz brušenega stekla,
Pozdravljeni, ker od jutra do jutra ostajate skriti v duplinah,
ker se učite iz svojih nezgod,
ker molčite in prezirate spreminjanje dnevnih molitev,
ker brez sramu grejete pavja peresa devic,
ker nadzirate hrup bogastva in revščine krtovih otrok,
ker ne najdete glasov za spremljavo tamburinov,
ker ne najdete izhoda niti vhoda v drevo odrešenja,
ker priznavate pijanost in utripanje namagnetenih sonc,
ker ne verujete v svojo voljo niti v hrabrost bronastih
kraljev,
ker ste pristranski izgnanci izpod mostov in neba,
ker ste pred krščanskim ali poganskim trohnenjem.
Vidim vas mrtve v zelenih kanalih bolnišnic,
vidim vas nedolžne, izdane, ujete, prodane,
vidim vas v ladjedelnih in v prodajalnah ženskih nogavic.